

повіді на питання чим саме є гарантії незалежності у даному випадку щодо діяльності співробітників ДБР.

Не може гарантуватися незалежність ДБР спеціальним статусом ДБР, особливим порядком добору до ДБР його керівництва або порядком здійснення повноважень, колегіальним прийняттям найбільш важливих рішень керівництва ДБР тільки тому, що заборонено. За більшістю зазначеного — це корпоративні підстави на наш погляд.

За абз.2 ч.2 ст.4 Закону про ДБР будь-які вказівки, пропозиції, вимоги, доручення, спрямовані до Державного бюро розслідувань та його працівників, що стосуються питань досудового розслідування в конкретних кримінальних провадженнях, є неправомірними і не підлягають виконанню. У разі отримання такої вказівки, вимоги, доручення тощо працівників Державного бюро розслідувань невідкладно інформує про це в письмовій формі Директора Державного бюро розслідувань (Про Державне бюро розслідувань 12.11.2015 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 6. Ст.55). Ця частина Закону взагалі, може вважатися недопрацьованою і викладеною з помилками, у тому числі граматичними. Чому все змішано, про що саме і головне хто «інформує» Директора ДБР? На всі ці питання має відповісти розробник Закону України «Про Державне бюро розслідувань» і орган, що його прийняв та підписав у такому вигляді.

Тому, слід детально доопрацювати питання гарантій незалежності Державного бюро розслідувань в Україні з зазначенням поняття самостійності цього правоохоронного органу і незалежності діяльності його співробітників, деталізувати гарантії, що мають сприяти діяльності ДБР і його співробітникам та визначити механізми гарантованості заборон на втручання у діяльність ДБР.

Деменчук М. О.

асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ НАУКОВОЇ СКЛАДОВОЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Державне бюро розслідувань (надалі — ДБР) — правоохоронний орган, початок роботи якого було довгоочікуваною подією. Незважаючи на те, що спроби створити подібний орган було зроблено ще у 1997 р., Закон України «Про Державне бюро розслідувань» було

прийнято у 2015 р., та те, що ДБР вдало розпочало свою діяльність у листопаді 2018 р., ДБР все ще знаходиться на етапі свого розвитку та становлення. Цей процес є тривалим та складним, що обумовлено можливими труднощами у тлумаченні та застосуванні норм законодавства, наявності у ньому прогалин, суперечностей компетенцій з іншими правоохоронними органами. Така ситуація неминуче призводить до необхідності звернення по допомогу, що, насправді, жодним чином не є показником непрофесійності або некомпетентності працівників самого ДБР. Одним з шляхів подолання вищеокреслених труднощів є співпраця з науковцями, що може відбуватися як за допомоги внутрішніх елементів ДБР, таких як Науково-консультативна рада при Державному бюро розслідувань, так і за допомоги залучення сторонніх фахівців. Отже, з урахуванням можливого поділу джерел допомоги на зовнішні та внутрішні, вважаємо за доцільне розглянути кожен з груп окремо.

1. Звернення до установ із запитом з проханням надати науково-правовий висновок стосовно тлумачення або застосування норм права. Як приклад, можна навести запити до вищих навчальних закладів. Вважаємо, що звернення до професорсько-викладацького складу ВНЗ свідчить про величезну пошану до такої установи та визнання її провідної ролі у розвитку науки в сфері права. Безумовно, запит може направлятися і на ім'я однієї певної особи.

2. Діяльність Науково-консультативної ради при Державному бюро розслідувань (надалі — Рада). Відзначимо, що практика існування подібних рад є досить поширеною в Україні, так вони діють при Верховному Суді та Конституційному Суді України.

Метою діяльності Ради при ДБР є надання рекомендацій, висновків та пропозицій з основних питань його діяльності, підготовка яких потребує наукового забезпечення. Досягнення вказаної мети відбувається шляхом вивчення проблемних питань, що належать до повноважень ДБР, надання рекомендацій, висновків та пропозицій з основних питань діяльності ДБР відповідно до його повноважень, взяття участі у підготовці проектів нормативно-правових актів у сфері протидії злочинності шляхом надання пропозицій до проектів нормативно-правових актів, що надходять від інших державних органів, щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до підслідності ДБР, участі у визначенні способів та механізмів вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації повноважень ДБР, підготовки рекомендацій, висновків та пропозицій під час розробки методик розслідування окремих видів злочинів, розслідування яких віднесено до підслідності Бюро (Про Науково-консультативну раду при Державному бюро розслідувань: Положення від 23.02.2018 № 16 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0276-18>).

У якості прикладу діяльності Ради можна навести підготовку практичного посібника «Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування» для працівників ДБР (У ДБР презентували практичний посібник по боротьбі з корупцією. Сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/news/u-dbr-prezentuvali-praktichniy-posibnik-po-borotbi-z-korupcieyu>). Вважаємо, що подібні посібники можуть бути корисними не лише працівникам ДБР, але і всім небайдужим та зацікавленим у діяльності цього правоохоронного органу, у тому числі — науковцям ВНЗ, які вивчають організацію та діяльність ДБР в рамках навчальних дисциплін.

Склад Ради формується з висококваліфікованих фахівців у галузі права, осіб, які мають науковий ступінь, почесне звання «Заслужений юрист України» та/або мають досвід роботи у галузі права. Звернемо увагу, що відповідно до змісту Положення про Науково-консультативну раду при ДБР, її члени обираються на строк у два роки. Проте, відповідно до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» Директор Державного бюро розслідувань, перший заступник Директора Державного бюро розслідувань і заступник Директора Державного бюро розслідувань призначаються строком на п'ять років. Крім того, розробка та впровадження у життя підготовлених Радою актів може потребувати більшого строку ніж два роки (може виникнути необхідність в узагальненні отриманих результатів, їх аналізу). Таким чином, необхідно збільшити строк перебування на посаді членів Ради до п'яти років.

Крім того, із змісту Положення не можна зробити висновок щодо наявності певних моральних, етичних вимог до кандидатів до складу Ради. У зв'язку цим вважаємо за доцільне закріпити у нормах положення такі вимоги до кандидатів як доброчесність, порядність та наявність високих моральних принципів.